

**D. Marcvs Evangelista. Rodolphi Gvaltheri Tigurini in
Euangelium Iesu Christi secundum Marcum Homiliæ
CXXXIX.**

Gwalther, Rudolf

[S.l.], 1570

VD16 W 1048

Homilia CV. Et cùm sedisset Iesus ex aduerso gazophylacij, spectabat quomodo turba mitteret æs in gazophilacium. Multi igitur diuites mttebant multa. Et cùm uenisset quædam uidua pauper, misit minuta ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71833](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71833)

non verentur? Quid de Regibus et Imperatoribus dico? quando diuinos honores sibi impudenter vendunt, dum se Christi vicarios esse dicunt, errare item se posse negant, adeoque Patres sanctissimi, imo ipsa Sanctitas dici volunt? Idem vero postquam sublato, aut saltem maxima ex parte occultato Dei verbo, per suas traditiones purgatorum ignem, sacra pro defunctis & Indulgentias suas stabiliuerunt, mox religio omnis qua stus fieri cepit, & huius praecepti non modo domos viduarum, verum etiam opulentissimorum patrimonium, agros, vineas, arces, ditiones item & amplissima regna deuorauerunt. Poterant haec multis demonstrari, sed id fieri minime opus est, cum res ipsa loquatur. Cum ergo easdem notas in nostris hinc inuenire liceat, quas in sui seculi scribis Christus ostendit, non minus illi nobis, quam veteribus Iudaici scribae cauendi erunt.

Subiicit enim grauem comminationem Dominus, quod nimirum grauius iudicium subituri sint. Punit quidem Deus in omnibus hominibus hypocrisim, ambitionem & imposturas, maiorem tamen poenam merentur, qui religionis & diuini nominis praetextu abutuntur, ut suum regnum fraude dolose parem stiliant. Quale vero illud iudicium sit, quod Christus hoc loco minatur, multis in Apocalypsi, cap. 18. 19. & 20. descriptum reperies. Meminerimus tamen non istos modo puniri, verum etiam eos, qui illis aures praebent & nefandis illorum sacris communicant, ut supra quoque diximus. Semper ergo animis nostris insidat haec Christi Iesu admonitio, & omnis impostoribus ambitiosus & auarus ipsam audiamus, qui ut solus verba vitae aeternae habet, ita omnes quoque esurientes & sitientes ad sese uocant, venientes vero benigne suscipit, & caelestis regni hereditate donat. Ipsi debetur benedictio, honor, gloria & potestas in aeternum. Amen.

Seductorum poena.

Et cum sedisset Iesus ex aduerso gazophylacii, spectabat quomodo turba mitteret aes in gazophylacium. Multi igitur diuites mittebant multa. Et cum uenisset quaedam uidua pauper, misit minuta duo, quod est quadrans. Et uocatis ad se discipulis suis, dicit eis: Amen dico uobis, uidua haec pauper plus misit, quam omnes qui miserunt in gazophylacium. Nam omnes ex eo quod ipsis superest miserunt: haec uero e penuria sua omnia quae habebat misit, totum uidelicet uictum suum.

Quoniam scribae et sacerdotes non uno loco, maxime tamen in postremis aduersus Christi discipulationibus incurabilem malitiam & impietatem abande prodiderunt: grauius admodum illi discipulos & populum admonuit, ut sibi ab illis & traditionibus ipsorum caueant, & inter alias rationes eam potissimum adduxit, quod sub religionis praetextu domos viduarum deuorent. Ne qui uero inde colligerent, nihil posthac conferri debere ad doctrinam & cultus diuini conseruationem, noua historia subiicitur, in qua corrupto hominum iudicio in hac causa Christus medetur. Recipit enim sese in eam templi partem, ubi gazophylacium erat sine arca, in quam pro more pecuniae ad templi et cultus externi conseruationem conferebantur: & e regione considens, quid agatur spectat: nec damnat morem hunc, sed postea inter diuitum & pauperum uiduae donaria discernens, docet, quid in donationibus eiusmodi obseruari debeat. Est ergo historia diligenti conseruatione digna, eo quod bonorum ecclesiae rationem complectitur, simulque docet, ut eos affectos esse conueniat, qui aliquid uel in Dei cultum uel in pauperum subuentiorem conferre instituerunt.

Argumentum & usus loci presentis.

Ceterum, ut res tota magis perspicua sit, quaedam aliter erunt repetenda, ut quae nam apud Iudaeos gazophylacii, imo apud ecclesiam totam, iam inde ab initio, opum publicarum ratio fuerit, intelligamus. Uetus enim hoc institutum est, & naturae legibus conueniens, ut ecclesia opes habeat publicas & singulis collectas, quae religioni et ijs quae ad hanc necessarium requiruntur, inserviant. Quia enim illa ad omnes homines ex aequo pertinet, & omnium saluti seruit, omnium quoque fuerit eam prouidere & pro virili tueri. Hinc ergo antiquitus decimarum exactio instituta fuit, quam multis seculis ante Moysen in usu fuisse, Abrahami & Iacobi exempla testantur. Posteris uero temporibus praeter decimas spontanea quoque dona ad cultum diuinum conferri ceperunt, qualia principum & singu-

Ecclesia semper opes habuit publice collectas.

Gen. 14. & 28

Exod. 35.
Num. 7.
Exod. 30.
2. Reg. 12.
2. Par. 24.
Nehem. 10. 12.
Et 13.

A. Cor. 2. 4. 5.

Opum ecclesia-
sticarum usus
quis esse debeat

Matth. 10.
1. Cor. 9.
Galat. 6.
1. Tim. 5.

Matth. 26.

1. Cor. 16.
2. Cor. 8. 9
Deut. 15.
A. Cor. 4.

2. Theff. 3.

lorum Israelitarum fuerit, quae ad tabernaculi extruccionem conuulerunt: & prater illa quae de ho-
gulus, qui sub censum veniebant, sicut ad cultum tabernaculi ex Dei instituto numerabatur. Vt
verò posteris temporibus Regum incuria & imprimis Ahaliae improbitate religio laesisset, & eccle-
siasticus census vel abolitus vel male artibus interceptus fuerunt, Ioiada sacerdos vna cum regno ve-
terem quoque horum rationem restituit, quorum diligentissimam curam Nehemias etiam postea ha-
buit, cum à Babylone reuersus, urbem & templum vna cum cultu instauraret. Durant ipsius
hoc usque ad Christi tempora, qui etsi sacerdotum auaritia & ambitio religionem & doctrinam corru-
pisset, illud tamen nunquam improbauit, nec populo auctor fuit aliquid tentandi quo illud cultus vel
abrogari posset. Etsi verò post abrogatas Legum ceremonias primitiua Christi ecclesia non tantum
sumptibus opus haberet quanti ad cultum Leuiticum requirebantur: videntur tamen Apostoli illis
publicis opibus omnino carere non posse. Curarunt ergo, ut qui opulentes erant, ex suis facultati-
bus conferrent pro suo arbitrio, vnde postea priuatum simul et publicè ecclesiae necessitatibus succuri
posset. Postquam verò principes quoque, & Imperatores fidem Christi amplexi sunt, verus decimarum
ratio illorum auctoritate reuocata, & ecclesiae insuper eorumdè liberalitate alij quoque redditus es-
nus donatae fuerunt. Et haec quidem propter illos monemus, qui quorundam improbitate & impio-
rum ecclesiarum abusu offensi, illas simpliciter damnant, quasi nefas sit in ecclesia opes habere,
& nulle vnquam illi opes fuerint, quam quae postremis huius temporibus sub Antichristi regno per
hypocritism & superstitionem acquisita sunt. Conuincuntur illi historiarum veterum testimonij, &
publicis veterum regum & principum instrumentis, qui olim priusquam papistica tyrannis tem-
potiretur, ecclesias & collegia ex suis facultatibus dirauerunt.

Hic verò quis opum istarum verus usus sit, probè tenendum est, quia in hoc omnibus seculis ve-
hementer peccatum fuisse, & hodie etiam peccari constat. De hoc autem vel solum nomen admoneri
potest. Quia enim ecclesiastica dicuntur, soli ecclesiae seruire, nec in alios usus transferri debent, in
ecclesia autem duo praecipue sunt, quae pecunijs & facultatibus huius seculi opus habent. Religio ni-
mirum externa & Pauperum subuentio. Ad religionem doctrina & sacramenta pertinent, quae
absq; ministris administrari nequeunt, quibus ex ministerio suo victum & necessaria reliqua debent,
ex Christi & Apostolorum auctoritate abundè constat. Nec modò ministris opus est, qui in officio
versentur, verum etiam scholasticis quibus ministri & doctores petantur, qui prioribus defunctis suc-
cedant. At hic quoque stipendia scholastica sint oportet, quando ex diuitibus pauci admodum reperiantur,
qui filios suos ecclesiae ministerio, ut molestissimo ita maxime omnium inuiso, consecrare velint. Opus
praeterea locis sacris & suppellectile sacra, quae & ipsa absq; sumptu nec comparari nec conseruari pos-
sunt. Deinde pauperes nobis nunquam defuturos esse, Christus ipse testatur, & quia idem vniuersi
quàm maxime commendatos esse voluit, illos ecclesia nullo modo negligere potest. Et quia eorumdem
plerumq; maior est numerus, quàm ut ex ordinarijs ecclesiarum redditibus alijs possint, & nequa-
litate casus noua subsidia postulant, ad haec, charitatis officia omnes praestare tenentur: ut eorum
in templis publicè colligi necesse est, quae postea per diaconos pro vniuersiusq; necessitatibus distribu-
tur. Quam rationem olim à Mose praescripam, & deinde ab Apostolis quoque traditam fuisse, non
negare potest, qui in scripturis mediocriter versatus fuerit. Huc enim facit, quod in lege iubetur
diebus festis peregrini & pauperis meminisse, & illorum penuriam sua liberalitate subleuari. Et
Paulus Apostolus, quae ratione pecuniae eiusmodi colligi & distribui debeant, in epistola ad Corin-
thios admodum diligenter docet. Vbi cum primis tenenda est Lex Domini, qui mendicis in suo
pulo esse prohibet, quam Apostolis & primitiua ecclesiae ita cordi fuisse traditur, ut per se non
maximis grassantibus, nullus in illa indigus fuerit: nec contenti erant Apostoli, si sui pauperes de-
rent ecclesiae opulentiores, sed easdem pauperioribus & quidem procul distans subuenire iudebant.
Vt enim cum charitate Christiana ex diametro pugnat, si eos, qui in Christo fratres nostri sunt, se-
melicos oberrare, & publica quasi exempla fieri patiamur: Ita illud ipsum in Evangelij infamiam
cedit, & nos hostibus fidei deridendos ac profcendos propinat, ad haec Christiana disciplina ut plu-
rimum officit, quando qui mendicare assueuerunt, simul etiam ocio assuescunt, liberos pessima educa-
tione corrumpunt, disciplina cum politica tum ecclesiastica iugè excutunt, deniq; in homines auctores
id est, inordinatos & exleges degenerant: quos Paulus, ceu pestem aliquam, arandos & vitandos esse

monet. *U*t ergo huius mali vitandi causa collectas publicas fieri Apostoli preceperunt: Ita in aliarum quoque opum administratione, diligenter curandum est, ut post doctrinam & religionem bene constitutam, pauperum ratio habeatur exactissima, ne dum illos negligimus, ipsum Christum neglexisse deprehendamus. *E*t hic quidem legitimus bonorum ecclesie usus est: quem qui pervertunt, & opes istas vel sibi privatim vendicant, vel in alios usus transferunt, ij & sacrilegio immansi se pollunt, & Deo olim penas dabunt horrendas, quarum exempla olim in Iuda proditore, Ananiasse pollunt, & Tyrannis ecclesie persecutoribus opum, ecclesie directoribus preceperunt, inter quos Ioh. 12. Math. 27. Actor. 3.

*P*rimo Christus est regione gazophylacii consideret, & eos spectat, qui in hoc pecunias conferbant. Non obiter ergo vel temere hoc fecit, sed quod huius rei curam ad se pertinere putaret. *A*dmone-mur ergo illum etiam hodie inspectorem esse eorum, que vel ad cultum ipsius, vel in pauperum sub-ventionem conferimus. *T*estatur hoc ipse, quando in suas rationes se adscripserunt dicit, quicquid sibi impenditur. *H*ec igitur cogitent semper, qui vel decimas vel alios redditus ecclesie sive colle-gij debent. *S*i quid enim hic si audulenter ac maligne agant, Deum inspectorem habent, qui hoc inul-tum non sinit, sicuti Haggei & Malachie sermones testantur. *N*ec est quod illorum mores accu-sent, qui istis abutuntur. *R*eddent illi olim Deo rationem, et vero unicuique suum reddere euangelij do-ctrina iubet. *R*eddit omnibus quod debetur. *A*t decimas & alios eius generis redditus te ecclesie de-beret publica instrumenta testantur. *O*mnis ergo, que in his committitur, si aus, cum sacrilegio con-tingit. *I*dem cogitare debent, qui in elemosinis dandis admodum parci sunt & sordidi, cum interim nullius sumptus illos pigeat in ijs, que ad fastum & carnis libidinem faciunt. *V*idet utrun-que Christus, & olim testatur, quam illi erant & molestum sit, quod corruptos carnis affectus ipsi antuleris. *N*ec minus in istorum consideratione versari debent, qui vel ecclesiarum opes publicas, vel privatiorum hominum elemosinas recipiunt. *N*am & hoc videt Christus: et si vel officium ne-gligant, cuius nomine stipendia ecclesiastica sibi vendicant, vel sub pauperum preteritu ociosi vi-vunt, & elemosinis abutuntur, iudicium illius nunquam subterfugient. *I*nterim officij quoque ad-monetur magistratus et ecclesiarum presides. *S*i enim Christum ista curare non piguit, utiq; illorum quoque fuerit providere, ne quid in bonorum ecclesie dispensatione peccetur, utq; elemosinarum certa habeatur ratio, ne vel pauperes negligantur, vel ijdem ociosi & ignavi sua improbitate opulentiores à largiendo absterreant. *V*iderunt hanc curam ad se pertinere Apostoli, qui eandem Paulo & Bar-nabe summo studio commendarunt. *E*t Christianos Imperatores ab hac non alienos fuisse, Leges non nulla testantur, imprimis autem quas Valentinianus & Martianus Palladio in hanc sententiam scripserunt: *H*umanitatis nostra est egenis prospicere, ac dare operam ut pauperibus alimenta non desint. *E*t hoc quidem in primam historiam huius partem dicta sunt.

*S*ecundo quid in gazophylacium contulerint plerique narratur: & divites quidem multa ed-tonicerunt, nimirum ut ab hominibus viderentur, quod alibi in illis Christus notat. *I*nter illos au-tem vidua quedam paupercula venit, que minuta duo conferet, cum prater illa nihil haberet, si-cuti ipse Christus mox testatur. *U*t vero in divitibus ostentatio quedam fuit, ita hac vera pietatis exemplum exhibet, que causa est, quod se totam Deo consecrat. *Q*uid enim hoc aliud erat, cum victum suum omnem conferret, quam quod animam quoque se datam testatur, si illam Deus exi-gat? *E*t sane insigne fuisse oportet istius pietatem, quam nec privata egestas, nec corruptissimi sa-cerdotum mores & eorundem opulencia impedire potuit, quod minus omnem suam substantiam in ga-zophylacium conijceret. *I*ta vero affecti sunt, quorumque Deum vere diligunt: & certissimum animi non factis pij iudicium est, si vndique rationes colligas, quibus te excuses, ne quid largiaris. *C*ur enim aliorum vitia, que tibi non imputabit Deus, illius auctoritati presers, qui ut hoc officium e-genti presles exigit? *V*el cur illos liber imitari, quos hoc nomine accusas, quod ipsi officium negli-gent? *A*ut cur hominum iudicia admittis, qui Christum tui fasti inspectorem & estimatorem libe-ralissimum habebis?

Christus spe-ctat eos, qui in gazophylacium conferbant. Math. 25.

Hag. 1. Malach. 3.

Rom. 13.

Galat. 2.

Vidua vere pie-tatis exemplum. Matth. 6.

Christi de dona
suis factis iudicium.

1. Cor. 13.

Luc. 16.
2. Cor. 8.

Matth. 10.

Sequitur enim tertio loco huius iudicium, quo exiguum hoc pauperula donarium magnum
tum donis praeferat, dicens: Amen dico vobis, vidua haec pauper plus misit, quam omnes qui miserunt
in gazophylacium. Rationem vero huius dicti ex animi studio & promptitudine percipit, quae illi
uerat, ut victum suum omnem ed conferret. Admonemur autem hoc Christi dicto, in factis bonis
& elemosynis animi promptitudinem potissimum requiri. Ut enim abique fide Deo nihil gratum
est, quae toros nos illi vendicat: ita elemosyna non erit, à qua animus misericordia & charitate
dens absuerit. A misericordia enim elemosynam Graeci dixerunt dona, quae in pauperum sustenta-
nem conferuntur. Unde Paulus dicebat, se nihil utilitatis percepturum, nisi omnes suae facultates
in pauperum alimoniam infunderet, charitate autem destitueretur. Haec enim regula beneficentiae
est certissima, eod quod cum fide coniuncta, partim in Dei praeceptum respiciat, partim proximo
ei & laboranti condoleat, & proinde non tam quid nostrae facultates ferant, quam proximo necessitate
tem obseruat. Quod sit, ut pijs frequenter nulla sui ipsorum ratione habita, in pauperes omnia sua pro-
fundant. Seruiunt haec diuiti institutioni, ne suis elemosynis superbiant, & eos pra se contententur,
qui in speciem minus largiuntur. Nam si iuxta Christi iudicium rem aestimes, nihil dant, cum ex
modo quae ipsis superflua sunt, aliquid conferant, eorundem vero maiorem partem in luxum & im-
pes voluptates infumant, aut domi reconditos nummos avari contemplantur in arca. Per idcirco
dispensatores sunt, & alieni usurpatores, cum maiores opes à Deo in eum finem accepturum, ut
rum copia aliorum inopia succurrat. Deinde non minus ista pauperes officii admonent, imò
consolantur. Sunt enim ex horum numero, qui se nihil cuiquam debere arbitrantur, cum in
abundant, interim iidem omnes alios sibi debitores faciunt, nec ullis aliorum largitionibus satari
possunt. Alij vero desperant quasi, & ideo nihil omnino dare in animum inducunt, quia exigu-
hoc, quod dare possunt, coram Deo nullius momenti aut pretij fore metuent. At hic obseruandum
erat: primo, quod nuper monuimus, charitatis praeceptum ad omnes homines ex aequo pertinere,
proinde omnium esse, ut proximo laboranti pro sua virili subueniant, qui si nihil omnino possunt
tem sese ita gerant, ut alijs quam minimum molesti & onerosi sint. Deinde ex praesenti iudicio
mus, Deum magni aestimare, quicquid tenuioris fortunae homines animo sincero & prompto
guntur: & ut mercedem suam non perdat, qui Christi discipulo poculum aquae frigidae dedit,
quod Christi discipulus est: Ita retributionem non vulgarem recipiet, qui quis rei lenissimae
retest, officio proximum egentem iuuerit. Hoc si singuli obseruent, rix aliquem ita miserum & de-
tutum reperient, qui non aliquid in commune conferre possit. Nam si omnia defuit, certe accipere
esse non potest, qui sua sorte contentus, quam minimum ab alijs exigat, ne forte alijs peractis,
illi opus habent. Non deerunt etiam preces, quibus pro publica & privata illorum salute precor,
quorum beneficentia subleuari. In primis vero teneamus istius rei curam ad omnes pertinere. At
uigilent ergo singuli pro sua vocatione, ut ipsorum fides Christo Iesu probari possit, qui hic factus
esse voluit, & olim iusto iudicio singulis retribuere. Illi debetur benedictio, honor, gloria & perpetua
aeternum. Amen.

C A P V T XIII.

H O M I L I A C V I.

ET cum egredere-
retur è templo, dicit ei quidam è discipulis eius: Ma-
gister, uide quales lapides, & qualia aedificia. Et Iesus respondens
ait ei: Vides ista magna aedificia: Nō relinquetur lapis super lapidem,
qui non dissoluatur. Et cum sederet in monte olearū contra templum,
interrogarūt eum priuatim Petrus & Iacobus, & Ioannes & Andreas:
Dic nobis, quando haec erunt: & quod signum, quando futurum sit, ut
omnia consummentur?